

TEKSTİL VE BOYAHANE GÜNDEMİ

Türkiye ve dünyada sektör haberleri, üretim teknolojileri, çevre mevzuatı ve sürdürülebilirlik değerlendirmeleri

EKİM 2026 | SAYI 01 | EYLÜL 2026 GELİŞMELERİ

Bu sayıda: Türkiye ihracat görünümü • Küresel hazır giyim rekabeti • Parça boyamada kimyasal ve proses yönetimi • Su, enerji ve atık su performansı • AB tekstil düzenlemeleri • Boyahaneler için denetim kontrol listesi

YÖNETİCİ ÖZETİ

2026 son çeyreğine girilirken Türk tekstil ve hazır giyim sektöründe maliyet, sipariş ve ihracat rekabeti ile çevresel uyum aynı anda yönetilmesi gereken başlıklardır. Islak proses kullanan tekstil boyahaneleri ve dikili ürün boyayan parça boyahaneleri için su, buhar, enerji, kimyasal ve atık su performansı hem maliyet hem de müşteri denetimleri bakımından belirleyicidir.

Eylül ayının uluslararası gündeminde Vietnam'ın ihracat performansı, Bangladeş ve Avrupa pazarı dinamikleri ile tedarik zinciri izlenebilirliği öne çıktı. AB'de genişletilmiş üretici sorumluluğu ve dijital ürün pasaportu yönündeki süreçler de Türk üreticilerin veri altyapısı hazırlığını hızlandırmasını gerektiriyor.

Editorial not: Bu bültende "haber" tarihli ve kaynaklı olguları, "teknik değerlendirme" ise önerilen iyi uygulamaları ifade eder. İşletme bazında hukuki uygunluk teyidi ayrıca yapılmalıdır.

01 / TÜRKİYE TEKSTİL VE HAZIR GİYİM HABERLERİ

Eylül 2026 dış ticaret verileri ve sektörel ayrım

Ticaret Bakanlığı 3 Ekim 2026 açıklamasına göre Türkiye'nin Eylül 2026 toplam mal ihracatı geçen yılın aynı ayına kıyasla %15,4 artarak yaklaşık 25,98 milyar ABD dolarına ulaştı. Bu oran ülke genelinin toplamıdır; tekstil sektörünün büyüme oranı olarak okunmamalıdır. [1]

Uludağ Tekstil İhracatçıları Birliği (UTİB) eylül ayında 95,43 milyon dolar, Uludağ Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (UHKİB) ise 57,36 milyon dolar ihracat bildirdi. Bunlar Türkiye toplamı değil, ilgili birliklerin rakamlarıdır. [2]

İHKİB'in yayımladığı "Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü 2026 Eylül İhracat Bilgi Notu", ürün grubu ve pazar bazlı inceleme için sektörün başlıca güncel kaynakları arasındadır. [3]

Texhibition İstanbul: sektörün rekabet ve pazar arayışı

Eylül 2026'da Texhibition İstanbul Fuarı vesilesiyle yapılan Ticaret Bakanlığı açıklamalarında Türkiye'nin dünya tekstil ve hazır giyim ticaretindeki konumu, ihracat destekleri ve istihdam vurgulandı. Bakanlık açıklamasına göre 2025'te Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracatı 9,4 milyar dolar, hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı 18,6 milyar dolardı. Veriler farklı sektör kapsamı taşıdığı için doğrudan toplanan diğer alt kategorilerde çifte sayım riski kontrol edilmelidir. [4]

Boyahane ve parça boyahane açısından anlamı

- Müşteri siparişlerinde daha kısa terminler; küçük lot, sık renk değişimi ve reçete tekrarlanabilirliği ihtiyacını artırabilir.
- Enerji ve su maliyeti yalnızca genel gider değil, kg başına birim dönüşüm maliyeti olarak takip edilmelidir.
- Kalite, renk haslığı, çekme ve parti tutarlılığı; sürdürülebilirlik ile birlikte rekabet avantajının parçasıdır.
- İhracat belgelerindeki ürün grubu, tesis faaliyeti ve veri kapsamı aynı tutulmalıdır.

02 / DÜNYADAN TEKSTİL HABERLERİ

Vietnam: ihracat artışı ve yeşil üretime yöneliş

Vietnam tekstil grubu Vinatex'in Eylül 2026 değerlendirmesine göre ülkenin Ağustos 2026 tekstil ve hazır giyim ihracatı 4,8 milyar dolar; ilk sekiz aylık toplam ihracatı yaklaşık 33,02 milyar dolardır. Şirketin değerlendirmesi, ürün gruplarının farklı hızlarda büyüdüğüne işaret ediyor. [5]

Vietnam basınında 2026 için 48 milyar dolarlık ihracat hedefi ve tedarikçi seçiminde temiz enerji, izlenebilirlik ve sürdürülebilir hammaddenin önemi öne çıkarıldı. Hedef gerçekleşmiş rakam değildir. [6]

Bangladeş: Avrupa pazarı ve enerji kırılganlığı

17 Eylül 2026 tarihli haberlerde Eurostat verileri temel alınarak Bangladeş'in Ocak-Temmuz 2026 AB'ye hazır giyim ihracatının önceki yılın aynı dönemine göre %13,65 düştüğü bildirildi. Aynı haberde Türkiye için %13,32 gerileme aktarılıyor; bu rakam ilgili pazar, dönem ve ürün kapsamına aittir, Türkiye'nin toplam tekstil ihracatına genellenemez. [7]

Eylül haberlerinde Bangladeş'in hazır giyim üretiminde enerji arzı ve gaz maliyetleri nedeniyle zorlandığı belirtildi. Bu durum, enerji verimliliği ve tedarik güvenliğinin küresel tekstil rekabetinin önemli bileşenleri olduğunu gösteriyor. [8]

Küresel pamuk ve izlenebilirlik gündemi

Vinatex, USDA Ağustos öngörüsüne dayanarak 2026/27 döneminde küresel pamuk üretiminde %3,8 düşüş, tüketimde %1,9 artış beklentisini aktarıyor. Bunlar tahmindir ve nihai gerçekleşme değildir. [5]

Reuters'in 25 Eylül 2026 tarihli haberinde Çin pamuk tedarik zinciriyle bağlantılı olduğu ileri sürülen şirketler üzerinden ABD pazarı için menşe ve zorla çalıştırma riski tartışıldı. Haber, iddiaların kesin hüküm olduğu anlamına gelmez; tedarik zinciri izlenebilirliğinin önemini ortaya koyar. [9]

03 / AB DÜZENLEMELERİ: TEKSTİL İŞLETMELERİNİ NELER BEKLİYOR?

Tekstil için genişletilmiş üretici sorumluluğu (EPR)

AB'nin 2025 yılında yürürlüğe giren Atık Çerçeve Direktifi revizyonu, tekstil ve ayakkabı ürünlerinde üretici sorumluluğu sistemlerinin kurulmasını öngörmektedir. Ürünleri piyasaya süren üreticilerin, kullanılmış ürünlerin toplanması ve atık yönetimi finansmanına katkı sağlaması beklenmektedir. Avrupa Parlamentosu Araştırma Servisinin Eylül 2026 değerlendirmesi, uygulamanın Nisan 2028 dönemini hedeflediğini kaydediyor. [10][11]

Türk ihracatçı için olası etkiler: malzeme bileşiminin ve tedarik zincirinin doğrulanması, geri dönüştürülebilirlik bilgileri, müşteri talep ettiği durumda ürün/üretim kayıtlarının sunulması. AB yükümlülüğünün hangi işletmeye doğrudan uygulandığı satış ve piyasaya arz modeline göre değişir.

Satılmayan tekstil ürünlerinin imhasına sınırlama

19 Temmuz 2026'dan itibaren AB'de büyük işletmeler için satılmamış giyim, giyim aksesuarı ve ayakkabıların imhasına ilişkin yasak uygulamaya girdi; orta ölçekli işletmeler açısından 2030 takvimi öngörülmüyor. Düzenleme, stok yönetimi, yeniden kullanım ve onarımı teşvik ediyor. [12]

Dijital Ürün Pasaportu (DPP)

AB Komisyonu 20 Temmuz 2026'da Dijital Ürün Pasaportu kayıt sisteminin ve test ortamının açıldığını açıkladı. Tekstil hazır giyim öncelikli ürün gruplarından biri olmakla birlikte, tüm tekstil ürünleri için aynı tarihte zorunlu bir DPP şartı yürürlüğe girmiş değildir; somut yükümlülükler ürün bazında belirlenecektir. [13]

Hazırlık konusu	Boyahane / parça boyahane veri örneği
Parti izlenebilirliği	Müşteri, ürün kodu, lot, renk ve reçete versiyonu
Kimyasal bilgisi	Kullanılan ürün, lot, SDS, dozaj ve onay durumu
Enerji-su verisi	Parti veya üretim hattına göre su ve enerji yoğunluğu
Kalite kanıtları	Renk farkı, haslık, çekme, yeniden işlem nedenleri
Atık ve atık su	Atık türleri, analiz raporları, geri kazanım ve sevk kayıtları

04 / BOYAHANELER İÇİN ÜRETİM VE PROSES YÖNETİMİ

Kumaş boyama ile parça boyama arasındaki çevresel farklar

Kumaş veya iplik boyamada lot ve makine doluluk oranları çevresel performansı önemli ölçüde etkiler. Parça boyamada dikilmiş ürünlerdeki farklı kumaş, dikiş, aksesuar ve baskı parçalarının kimyasala farklı tepkileri ek risk yaratabilir. Ürün üzerindeki fermuar, düğme, metal aksesuar ve baskı bileşenlerinin proses uygunluğu ayrıca doğrulanmalıdır.

Parça boyamada garment dye, pigment efekt, antik/eskitme, yumuşatma, enzim ve oksidatif efektler; prosesin niteliğine göre farklı kimyasal tüketimi, yıkama ihtiyacı, lif kaybı ve atık su yükü oluşturabilir. Her

teknolojinin otomatik olarak daha çevreci olduğu varsayılmamalıdır.

Önerilen teknik kontrol yaklaşımı

- Reçete doğrulaması: reçete kodu, makine, yük (kg), flotte oranı, pH, sıcaklık ve süre kayıtları.
- Kontrollü dozaj: kimyasal tartımının kalibrasyonu, otomatik dozaj imkânları, taşma ve dökülme önlemleri.
- Tekrar işlem analizi: renk tutmama, lekelenme, kırışma, dikiş izi ve haslık kaynaklı yeniden boyama yüzdesi.
- Atık su değişkenliği: renk, KOİ, iletkenlik, pH ve debinin prosesler arası değişiminin değerlendirilmesi.
- Riskli uygulamalar: permanganat, hipoklorit veya diğer oksitleyiciler kullanılıyorsa çalışan maruziyeti, kimyasal uyumu ve atık su etkilerinin özel incelenmesi.

05 / SU, ENERJİ, EMİSYON VE ATIK SU YÖNETİMİ

Birimi doğru seçmek: kilogram başına çevresel performans

Boyahanelerde toplam tüketimi yalnızca aylık faturalar üzerinden değerlendirmek, üretim hacmi değişikliklerinin etkisini gizleyebilir. Bu nedenle hem aylık toplam değer hem de işlenen net ürün kilogramı başına normalize edilmiş göstergeler önerilir.

Gösterge	Örnek hesaplama	Kontrol amacı
Su yoğunluğu	Toplam proses suyu (L) / işlenen ürün (kg)	Su tüketimi ve yıkama optimizasyonu
Elektrik yoğunluğu	Elektrik (kWh) / işlenen ürün (kg)	Makine ve yardımcı ekipman verimliliği
Doğal gaz yoğunluğu	Doğal gaz (Sm ³) / işlenen ürün (kg)	Buhar, kurutma ve ısıtma verimliliği
Yeniden işlem oranı	Tekrar işlenen kg / toplam kg x 100	Hata kaynaklı ek kaynak kullanımı
Kimyasal yoğunluğu	Kimyasal tüketim (kg) / üretim (kg)	Reçete ve kayıp kontrolü
Çamur yoğunluğu	Aritma çamuru (kg) / ürün (ton)	Aritma ve bertaraf takibi

Önemli: Göstergelerde işlenen kilogramın kapsamı sabit olmalı; tekrar boyanan kilogramın paydada nasıl değerlendirildiği açıkça belirtilmelidir. Nemli/yaş ağırlık yerine uygun net kuru ürün bazının tanımlanması karşılaştırma kalitesini artırır.

Su verimliliği için öncelikli iyileştirmeler

- Flotte oranı ve makine doluluğunun ürün kalitesini bozmayacak düzeyde optimizasyonu.
- Durulama iletkenliği veya diğer proses kriterlerine dayalı durulama kontrolünün fizibilite değerlendirmesi.
- İlk ve son durulama sularının ayrı karakterizasyonu; uygun akımlarda yeniden kullanım testi.
- Hat bazında sayaç ve alt sayaç takibi; gece/boşta tüketimlerin belirlenmesi.

Enerji verimliliği için öncelikli iyileştirmeler

- Buhar kapıları, izolasyon, kondens geri kazanımı ve kazan yanma veriminin kontrolü.
- Kurutma öncesi mekanik su uzaklaştırmanın ve uygun kurutma son noktalarının gözden geçirilmesi.
- Pompa, fan, kompresör ve kurutucu ekipmanlarda çalışma saatleri ile yükün ölçülmesi.

Atık su ve arıtma tesisi: yalnızca çıkış analizi yeterli mi?

Çıkış suyu analizi gerekli olmakla birlikte proses dalgalanmaları, dengeleme kapasitesi, kimyasal dozajı, çamur yaşı ve çökebilirlik gibi işletme değişkenleri de düzenli izlenmelidir. Boyarmadde, yüzey aktif madde ve özel efekt kimyasalları kullanılan hatlarda arıtılabilirlik denemeleri değişiklik öncesinde planlanmalıdır. Mevzuat, deşarj ortamı ve izin koşullarına bağlı limitler genel bir bütünden doğrudan kopyalanmamalıdır.

06 / KİMYASAL YÖNETİMİ, ZDHC VE DENETİM HAZIRLIĞI

Bir kimyasalın satın alınabilir olması, her müşterinin kısıtlı madde şartına ve proses riskine otomatik uygunluk anlamına gelmez. SDS, kimyasal envanteri, ilgili RSL/MRSL gereklilikleri, kimyasal depo koşulları, atık yönetimi ve atık su kontrolleri birlikte ele alınmalıdır.

ZDHC veya marka denetimlerinde tesisin hangi rehber sürümüne, hangi kimyasal kapsamına ve hangi atık su parametrelerine tabi olduğu güncel müşteri/standart dokümanından teyit edilmelidir. Bu bülten belli bir ZDHC sürümüne veya sertifika seviyesine uygunluk beyanı oluşturmaz.

07 / MEVZUAT VE UYGUNLUK GÜNDEMİ - TÜRKİYE

Sanayide yeşil dönüşüm ve Mevcut En İyi Teknikler yaklaşımı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Sanayide Yeşil Dönüşüm açıklamaları; kapsam dahilindeki tesislerde Mevcut En İyi Teknikler (MET), çevresel performans ve belgelendirme uygulamalarını tanımlamaktadır. SYD kapsamı her tesiste otomatik olarak aynı değildir; faaliyet türü, tesis kapasitesi, çevresel izin ve yönetmelik ekleri esas alınarak belirlenmelidir. [14]

Parça boyahanelerinde özellikle kontrol edilecek mevzuat başlıkları

Başlık	Kontrol sorusu
Çevre izni / lisansı	Faaliyet ve kapasiteye göre izin durumu ve değişiklik bildirimleri güncel mi?
Atık yönetimi	Atık kodları, sınıflandırma, geçici depolama, kayıt ve lisanslı gönderimler uygun mu?
Su ve atık su	Su temini, deşarj bağlantısı/izni ve analiz yükümlülükleri doğrulanmış mı?
Hava emisyonu	Kazan, kurutma, fiks ve diğer kaynakların kapsama durumu belirlenmiş mi?
Kimyasal güvenliği	SDS, etiketleme, uyumsuz kimyasalların ayrılması ve ikincil muhafaza var mı?
Sera gazı / karbon	İlgili tesis veya müşteri kapsamındaki raporlama sınırları tanımlı mı?
İSG ile çevre bağlantısı	Dökülme, yangın, kimyasal temas ve acil durum tatbikatları güncel mi?

Bu liste genel uygunluk kontrolü içindir. Yönetmelik tarihleri ve teknik sınırlar Resmî Gazete ile yetkili idare kayıtlarından ayrıca doğrulanmalıdır.

08 / PARÇA BOYAHANELERİNE ÖZEL DENETİM KONTROL LİSTESİ

Önem	Denetlenecek kayıt / uygulama
Yüksek	Ürün partisi ile reçete, boyarmadde lotu ve kimyasal tüketim kaydının eşleştirilmesi
Yüksek	Permanganat ve diğer oksitleyici proseslerde güvenli kullanım, depolama ve atık su etki kontrolü
Yüksek	Su sayacı, elektrik ve doğal gaz tüketim verilerinin aylık ürün miktarıyla uzlaştırılması
Yüksek	Atık su analizleri, uygunsuzluk aksiyonları, arıtma çamuru sevk belgeleri
Orta	Kazan/makine doluluk ve flotte oranı kayıtları
Orta	Renk onayı, haslık, çekme ve tekrar işleme nedenleri
Orta	Kimyasal envanter / SDS güncelliği ve satın alma onay sistemi
Orta	Kondens, kurutma, basınçlı hava ve yardımcı işletme bakım kayıtları
Orta	Eğitim, acil durum, dökülme kiti, etiket ve uyarı levhaları

09 / 30-60-90 GÜNLÜK İYİLEŞTİRME YOL HARİTASI

İlk 30 gün: mevcut durumun netleştirilmesi

Makine listesi, üretim kapsamı, kimyasal envanter, reçeteler, sayaç verileri, atık su analizleri ve yeniden işlem kayıtları tek bir veri setinde toplanmalı. Öncelikli riskli kimyasallar belirlenmeli.

31-60 gün: kök neden ve pilot çalışma

En yüksek su/enerji yoğunluğuna sahip prosesler seçilmeli. Seçilen ürün grubunda flotte, yıkama, kurutma ve tekrar boyama sebepleri incelenmeli. Değişiklikler laboratuvar/onay süreciyle desteklenmeli.

61-90 gün: hedef, prosedür ve raporlama

kg başına KPI'lar, sorumlular, ölçüm sıklığı ve aksiyon kapanış takipleri tanımlanmalı. Müşteri denetimi için kanıt klasörleri ve aylık üst yönetim özeti hazırlanmalı. Hedefler, işletmenin başlangıç verisine göre saptanmalıdır.

10 / KAYNAKLAR VE YAYIN NOTLARI

[1] T.C. Ticaret Bakanlığı, Eylül 2026 dış ticaret verileri

<https://www.ticaret.gov.tr/haberler/2026-yili-eylul-ayi-dis-ticaret-verileri>

[2] Ekonomim / UİB, Eylül 2026 ihracat açıklaması

<https://www.ekonomim.com/sehirler/uibten-eylul-ayinda-41-milyar-dolarlik-ihracat-haberi-922647>

[3] İHKİB, aylık ihracat bilgi notları

<https://www.ihkib.org.tr/bilgi-bankasi/raporlar/aylik-ihracat-bilgi-notlari>

[4] Ticaret Bakanlığı, Texhibition İstanbul açıklaması

<https://www.ticaret.gov.tr/haberler/ticaret-bakani-omer-bolat-texhibition-istanbul-fuarinin-acilisinda-konustu>

[5] Vinatex, September 2026 Market Seminar

<https://vinatex.com.vn/vinatex-holds-september-2026-market-seminar/>

[6] Voice of Vietnam, 5 Eylül 2026

<https://english.vov.vn/en/economy/garment-textile-sector-embraces-transformation-to-sustain-export-momentum-post1330064.vov>

[7] bdnews24, 17 Eylül 2026

<https://bdnews24.com/business/cg7zn8cyld>

[8] The Daily Star, Eylül 2026 sektör haberleri

<https://www.thedailystar.net/business/economy/rmg>

[9] Reuters, 25 Eylül 2026, pamuk tedarik zinciri

<https://www.reuters.com/business/retail-consumer/how-firms-linked-sanctioned-chinese-cotton-giant-sell-clothes-us-2026-09-25/>

[10] Avrupa Komisyonu, Tekstil Atık Çerçeve Direktifi, 2025

https://environment.ec.europa.eu/news/revised-waste-framework-directive-enters-force-2025-10-16_en

[11] Avrupa Parlamentosu Araştırma Servisi, EPR, Eylül 2026

https://eprs.europarl.europa.eu/cms/render/live/en/sites/eprsweb/contents/publications/EPRS/2026/09/EPRS_BRI%282026%29791501.html?locale=EN

[12] Avrupa Komisyonu, satılmayan tekstilin imhası yasağı

https://environment.ec.europa.eu/news/ban-destruction-unsold-clothes-and-shoes-enters-application-2026-07-17_en

[13] Avrupa Komisyonu, Dijital Ürün Pasaportu kayıt sistemi

https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/digital-product-passport-registry-now-live-2026-07-20_en

[14] ÇŞİDB, Sanayide Yeşil Dönüşüm

<https://cygm.csb.gov.tr/sanayide-yesil-donusum-113532>

YAYIN POLİTİKASI

Haber referans dönemi Eylül 2026, erişim/kontrol tarihi 13 Ekim 2026. Temmuz-Ağustos 2026 tarihli kaynaklara yalnızca yürürlükteki düzenlemeleri ve sektör eğilimlerini açıklamak için yer verilmiştir. Kaynaklar bilgilendirme amaçlıdır; mühendislik tasarımı, yasal görüş veya sertifikasyon doğrulaması yerine geçmez.

ÖZÇELEBİ DANIŞMANLIK | www.ozcelebi.net